

NOTA BREU

Fumaria macrosepala* (Papaveraceae), novetat per als Països Catalans**Fumaria macrosepala* (Papaveraceae), new for the Catalanian countries**

Lluís Serra*,**

* Generalitat Valenciana. Conselleria d'Agricultura, Desenvolupament Rural, Emergència Climàtica i Transició Ecològica, SS.TT. d'Alacant. C/Prof. Manuel Sala, 2, 03003 Alicante.

** Estación Científica Font Roja Natura UA. Universidad de Alicante. Carretera de San Vicente del Raspeig s/n. 03690 San Vicente del Raspeig, Alicante. A/e: serra_llu@gva.es

Rebut: 19.08.2020. Acceptat: 23.08.2020. Publicat: 30.09.2020

Al curs del nostre treball de camp, centrat últimament a la comarca del Vinalopó Mitjà, d'on hem publicat alguns treballs específics d'Elda (Serra, 2016) i Petrer (Serra, 2019), durant 2019 i 2020 hem estat fent un mostreig intens al terme municipal de Monòver per una futura monografia del municipi. Aquest municipi compartix la serra del Reclot amb el del Pinós, la flora de la qual ja va ser estudiada fa 20 anys (Navarro Lorente, 1999).

Durant la primavera de 2020 vam trobar una *Fumaria* rupícola que no coincidia amb els caràcters de qualsevol altra de les citades anteriorment en la serra del Reclot (Navarro Lorente, op. cit), Alacant (Serra, 2007) ni al País Valencià (Mateo & Crespo, 2014).

Al camp fem servir el GPS del Smartphone amb l'aplicació Oruxmaps© i després hem contrastat les coordenades amb la fotografia aèria del visor de la Generalitat Valenciana (<http://visor.gva.es/visor/>). Oferim les dades amb el DATUM ETRS89, que és l'oficial a l'Estat Espanyol des de 2007 (Anònim, 2007), però també oferim la quadrícula UTM d'1 km² en el DATUM ED50 per homogeneitzar amb les dades que figuren a la nostra base de dades des d'els anys 80 del segle passat. Les dades biogeogràfiques i bioclimàtiques segueixen bàsicament a Rivas Martínez *et al.* (2007) i Serra (2007).

Figura 1. *Fumaria macrosepala*, planta sencera, serra del Reclot, L. Serra.

Fumaria macrosepala Boiss., Elench. Pl. Nov.: 8 (1838) subsp. *macrosepala*

ALACANT: Monòver, Serra del Reclot, barranc de Caseta, 30SXH7950 (XH7949 DATUM ETRS89), 720 m, 22-IV-2020, L. Serra 12391 (Herbari Pers.).

Al revisar la monografia sobre la província d'Alacant (Serra, 2007) ens trobem una citació previa feta per Rigual (1984) arrellegada a la flora dels Països Catalans (Bolòs & Vigo, 1984). Esta citació es basa en un plec de Xixona com *F. malacitana* Hausskn. & Fritze (*F. malacitana*, Xixona, 19-V-1959, A. Rigual, ABH 22610), a la flora de Rigual de 1984 ja apareix sinonimitzada a *F. macrosepala*. Anys després al revisar l'herbari de Rigual, inclòs a l'ABH de l'Universitat d'Alacant, es comprova que realment pertany a *F. gailardotii* Boiss. (Fabregat, 2002), i així es com apareix a la flora de Serra (2007).

La població de Monòver s'identifica clarament pels seus amples sèpals que oculten part de les flors, que són blanques, tacades de púrpura a la zona apical (Figs. 1-2); no és

Figura 2. *Fumaria macrosepala*, detall de les flors, serra del Reclot, L. Serra.

NOTA BREU

una planta trepadora sinó que presenta una tija curta primària molt ramificada que creix sobre el rocall.

Es tracta d'una espècie de distribució mediterrània sud-occidental, coneguda al nord d'Àfrica, al Marroc i Argèlia i S de la península ibèrica (Lidén, 1986; 2002). Sembla que al nord d'Àfrica presenta una certa variabilitat amb la presència de 4 subespècies, incloent l'única present a la península (Lidén, 2002). Al territori peninsular es troba a Andalusia (totes les províncies menys Huelva), Ciudad Real (Soler, 1983; Lidén, 2002; Martín-Blanco & Carrasco, 2005) i Albacete (Martínez Sánchez & Herranz Sanz, 1992).

Es considera característica de comunitats escionitròfiles anuals de *Parietarium lusitanico-mauritanicae* Rivas Martínez & Cantó 2002 (Rivas Martínez *et al.*, 2002), instal·lades habitualment sobre rocalls o runars (Salinas, 2009). A la serra del Reclot apareix sobre un rocall, acompanyada sols d'*Arenaria montana* L. subsp. *intricata* (Ser.) Pau, pel que l'adscripció ecològica es difícil encara que sembla formar part de fragments de la comunitat *Parietarium lusitanicae-Geranium purpurei* Alcaraz & al. 1986, que hem vist millor establerta en zones properes de la serra.

Des del punt de vista de la conservació hem de considerar-la en perill doncs sols hem trobat 10 exemplars, i cal pensar que és una població aïllada de la resta (uns 120 km de la d'Albacete), tractant-se de l'única població valenciana, i que representa l'extrem septentrional de la seua distribució mundial (Fig. 3), pel que és molt recomanable incloure-la al Catàleg d'Espècies de Flora Amenacades valencià (Anònim, 2009).

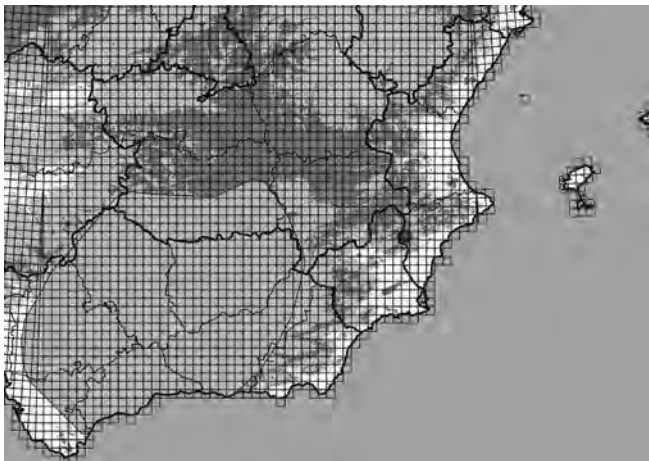

Figura 3. Distribució coneguda de *F. macrosepala* en verd (modificat de www.Anthos.es), punt roig: nova localització.

Agraïments

A l'ajuntament de Monòver per l'interès manifestat en conèixer la diversitat vegetal del seu terme amb l'ànim de fer una ordenació i gestió local que tinga en compte els valors naturals del seu municipi.

Bibliografia

- ANÒNIM, 2007. Real Decreto 1071/2007, de 27 de julio, por el que se regula el sistema geodésico de referencia oficial en España.
- ANÒNIM, 2009. DECRET 70/2009, de 22 de maig, del Consell, pel qual es crea i regula el Catàleg Valencià d'Espècies de Flora Amenacades i es regulen mesures addicionals de conservació.
- BOLÒS, O. de & VIGO, J. 1984. *Flora dels Països Catalans, I, Introducció. Licopodiàcies-Capparàcies*. Barcelona. Editorial Barcino. 736 p.
- FABREGAT, M. 2002. *La colección histórica del Dr. Abelardo Rigual en el herbario ABH: revisión nomenclatural y estudio crítico*. Institut d'Estudis Ilerdencs. Lleida. 317 p.
- LIDÉN, M. 1986. *Fumaria* L. In: Castroviejo, S., Lainz, M., López González, G., Montserrat, P., Muñoz Garmendia, F., Paiva, J., & Villar, L. *Flora Iberica*, vol. I. *Lycopodiaceae-Papaveraceae*: 447-467. Real Jardín Botánico, CSIC. Madrid. 575 p.
- LIDÉN, M. 2002. *Fumaria* L. In: Valdés, B., Rejdali, M., Achhal El Kadmiri, A., Jury, S.L. & Montserrat, J.M. *Catalogue des plantes vasculaires du Nord du Maroc, incluant des clés d'identification*, vol. I: 95-100. CSIC. Madrid. 497 p.
- MARTÍN-BLANCO, C. J. & CARRASCO, M. A. 2005. *Catálogo de la flora vascular de la provincia de Ciudad Real, Monograf. de la AHIM, vol I*. Madrid. 581 p.
- MARTÍNEZ SÁNCHEZ, J. J. & HERRANZ SANZ, J. M. 1992. Notas corológicas albacetenses, I (España). *Anales de Biología, Facultad de Biología, Universidad de Murcia*, 18: 69-76.
- MATEO, G. & CRESPO, M. B. 2014. *Claves Ilustradas para la Flora Valenciana*. Jaca. Jolube Ed.
- NAVARRO LORENTE, M. A. 1999. *Flora, vegetación y paisaje de la Sierra del Reclot y el Cerro de la Sal (Alicante)*. Instituto de Cultura Juan Gil-Albert. Alicante. 278 p.
- RIGUAL, A. 1984. *Flora y Vegetación de la provincia de Alicante, 2 ed.* Alicante. Instituto de Estudios Juan Gil-Albert. 451 p.
- RIVAS MARTÍNEZ, S., DÍAZ GONZÁLEZ, T. E., FERNÁNDEZ GONZÁLEZ, F., IZCO, J., LOIDI, J., LOUSA, M. & PENAS MERINO, A. 2002. Vascular plant communities of Spain and Portugal. Addenda to the syntaxonomical checklist of 2001. *Itinera Geobotánica*, 15: 1-922.
- RIVAS MARTÍNEZ, S., ASENSI, A., DÍEZ GARRETAS, B., MOLERO, J.; VALLE, F., CANO, E., COSTA, M., LÓPEZ, M. L., DÍAZ, T. E., PRIETO, J. A. F., LLORENS, L., ARCO, M. J., FERNÁNDEZ, F., SÁNCHEZ MATA, D., PENAS MERINO, A., MASALLES, R. M., LADERO, M., AMOR, A., IZCO, J., AMIGO, J., LOIDI, J., MOLINA ABRIL, J. A., NAVARRO, G., CANTÓ, P., ALCARAZ, F., BÁSCONES, J. C. & SORIANO, P. 2007. Mapa de series, geoseries y geopermaseries de vegetación de España. *Itinera Geobotánica*, 17: 5-436.
- SALINAS, M. J. 2009. *Fumariaceae* In: Blanca, G., Cabezudo, B., Cueto, M., Fernández López, C. & Morales Torres, M. *Flora Vascular de Andalucía Oriental. Volumen 2: Ranunculaceae-Polygalaceae*: 61-72. Consejería de Medio Ambiente, Junta de Andalucía. Sevilla. 492 p.
- SERRA, L. 2007. Estudio crítico de la flora vascular de la provincia de Alicante: Aspectos nomenclaturales, biogeográficos y de conservación. *Ruizia*, 19: 1-1414.
- SOLER, A. 1983. Revisión de las especies de *Fumaria* de la Península Ibérica e Islas Baleares. *LAGASCALIA*, 11: 141-228.